

บทบาทการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในสื่อออนไลน์ ของรายการ หงี-เหล่า-เป่า-ติ๋ว

วสันต์ วังสุข¹
ทิพย์พร เอี่ยมเรไร²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษารายการเพศศึกษาในยุคดิจิทัลในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านรายการ หงี-เหล่า-เป่า-ติ๋ว ที่อยู่บนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของรายการ หงี-เหล่า-เป่า-ติ๋ว ผู้วิจัยเสนอว่า รายการ หงี-เหล่า-เป่า-ติ๋ว มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ไม่ใช่แค่การ “สอน” เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทหน้าที่ในแบบอื่นด้วย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) เนื้อหาที่ปรากฏในรายการทางช่องยูทูปที่เป็นคลิปวิดีโอบันทึกการถ่ายทอดสด (live) จำนวน 3 ตอน ผลการศึกษาพบว่า รายการ หงี-เหล่า-เป่า-ติ๋ว มีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างจากสื่อมวลชนในอดีต โดยเป็นรายการสดที่มีลักษณะเป็น “มัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์” กับผู้รับสารแบบทันทีทันใด ผ่านการโทรศัพท์เข้ามายังรายการและการแสดงความคิดเห็นในการถ่ายทอดสด โดยรายการ หงี-เหล่า-เป่า-ติ๋ว มีบทบาทหลัก 4 บทบาทคือ (1) บทบาทเป็นที่ปรึกษา (advisor) ซึ่งรายการมีบทบาทในการเป็น “สื่อให้คำปรึกษา” ที่ให้คำแนะนำและความรู้เรื่องเพศศึกษาผ่านกรณีศึกษาที่มาจากคำถามของผู้ชมทางบ้าน (2) บทบาทเป็นครูสังคม (social teachers) ที่ช่วยคลายมายาคติเรื่องเพศแบบผิดๆ และมีบทบาท “สอนศีลธรรม” ให้กับผู้ชมทางบ้าน (3) บทบาทเป็นประชาสัมพันธ์ด้านสาธารณสุข (public relations) ที่สนับสนุนการรณรงค์ทางสาธารณสุขด้านต่างๆ (4) บทบาทเป็นผู้ให้ความบันเทิง (entertainer) โดยเฉพาะความสนุกสนานในรายการ ที่ผู้ดำเนิน

* วันที่รับบทความ 15 พฤษภาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 11 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ 22 สิงหาคม 2567

¹ อาจารย์พิเศษ ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

² อาจารย์ ดร. ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

รายการและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสร้างเสียงหัวเราะได้ราวกับเป็น “ไวอากร้าแก่สังคม” โดยเนื้อหาส่วนหนึ่งมีความ “เร้าอารมณ์ทางเพศ” นั่นเอง

คำสำคัญ: เพศ เพศศึกษา รายการเพศศึกษา รายการเพศศึกษาในสื่อสังคมออนไลน์

The Roles of a Sex Education Program on Online Media of *Ngee-Lhao-Pao-Tiw*

Vasan Vangsuk³

Tikamporn Eiamrerai⁴

Abstract

This article is a qualitative research study of sex education programs in the digital age, the *Ngee-Lhao-Pao-Tiw* program on social media. The objective is to analyze the role of providing sex education in the *Ngee-Lhao-Pao-Tiw* program. The researcher suggests that The *Ngee-Lhao-Pao-Tiw* program has some roles in providing sex education not only by teaching but also has other roles too. The researcher used a textual analysis of the content appearing in the *Ngee-Lhao-Pao-Tiw* program on the YouTube channel, which are video clips recorded for a live broadcast (live), totaling 3 episodes. The study found that the *Ngee-Lhao-Pao-Tiw* has different contents presentation than the mass media in the past. It is a live program that features “interactive multimedia” with the audiences through calls to the program and comments in the live. The *Ngee-Lhao-Pao-Tiw* has 4 main roles: (1) the role as an advisor in which the program plays a role in counseling media that advices and knowledges about sex education through case studies from questions from the audiences; (2) the role as a social teacher who helps deconstruct the gender myths, including the duty of teaching morals to audiences; (3) the role as a PR person that supports various public health campaigns;

³ Part-time Lecturer, Department of Communications, Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

⁴ Lecturer, Department of Communications, Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

and (4) the role as an entertainer especially the hilarious jokes that moderator and the medical experts make for laughing. It's like "viagra for society" with part of the content being "sexual arousal".

Keywords: sex, sex education, sex education programs, sex education programs on social media

ความเป็นมาและความสำคัญ

การสื่อสารความรู้เรื่องเพศหรือ “เพศศึกษา” ในบริบทวัฒนธรรมไทยมีความเชื่อว่า ความรู้เรื่องเพศศึกษามีโทษมากกว่าคุณ และวิธีการจัดการความรู้ประเภทนี้คือ อย่าไปรู้มันเลยดีกว่า (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2544) ทำให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาตั้งแต่ในอดีตถูกกดทับมาโดยตลอด เรื่องรักๆ ใคร่ๆ เรื่องเพศ หรือเพศสัมพันธ์จึงถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ขัดต่อวัฒนธรรม “อันดีงาม” ของไทย ส่งผลให้ผู้คนมีทัศนคติว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องผิดบาป น่าอับอาย ส่วนตัวและควรปกปิด การพูดคุยเรื่องเพศกับบุคคลอื่นอย่างเปิดเผยเป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ แม้แต่ครอบครัวที่เป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกัน เรื่องเพศกลับถูกละเลยและไม่ได้ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุตรหลาน การพูด การสอนเรื่องเพศถูกมองว่าเป็นดาบสองคม เป็นการการยั่วยุ นำมาซึ่งความอยากรู้อยากเห็น ผู้ปกครองมีความลำบากใจในการสอนเรื่องเพศให้แก่ลูก (มธุรดา เจริญทวีทรัพย์, 2545; รุ่งนภา มหาวรรณศรี, 2558) ในขณะที่ผู้ปกครองบางส่วนคาดหวังให้บุตรหลานได้รับความรู้จากโรงเรียนก็เพียงพอแล้ว (ภารดี บุญเพิ่ม, 2544) แต่กระนั้นสถาบันการศึกษาเองก็ไม่สามารถให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาได้อย่างรอบด้าน หลากหลาย และตรงกับความสนใจใคร่รู้ จึงยังคงสอนเพศศึกษาตามตำราสุขศึกษา เช่น เรื่องภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ การคุมกำเนิด หรือการป้องกันโรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ทั้งที่ในโลกของความเป็นจริงมีเนื้อหาทางเพศที่ผู้คนสนใจใคร่รู้หลากหลายประเด็นมากกว่านั้น

ถึงแม้ว่าเรื่องเพศจะเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของมนุษย์ แต่การสื่อสารในสังคมไทยโดยทั่วไปในแง่วิชาการ หรือแม้กระทั่งเพื่อตอบสนองต่อความอยากรู้อยากเห็นนั้นยังคงเป็นปัญหาอยู่ (ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์, 2553) และกลายเป็นว่าเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่อง “ลับๆ ล่อๆ” ในสังคมไทย ที่มีคนอยากรู้ แต่ไม่รู้จะหาความรู้นั้นได้จากที่ไหน ทางเลือกหนึ่งที่จะตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวได้คือสื่อต่างๆ โดยเฉพาะ “สื่อมวลชน” ที่เป็นพื้นที่ทำให้เรื่องจากที่เป็นของสงวนให้เป็นเรื่องสาธารณะได้

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา สื่อมวลชนประเภทต่างๆ หลายยุคหลายสมัย ไม่
ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อใหม่อย่างเว็บไซต์ ทำหน้าที่ “แบก”
ความกระหายใคร่รู้เรื่องเพศศึกษา โดยการเป็นพื้นที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ
เรื่องเพศศึกษามาอย่างยาวนาน กล่าวได้ว่า สื่อเองพยายามทำหน้าที่เป็น “หมอ”
และขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็น “ครู” ที่คอยให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในด้าน
ต่างๆ อีกด้วย ตัวอย่างเช่น กรณีของ “เสพสม บ่มิสม” คอลัมน์ตอบปัญหาทาง
เพศในหนังสือพิมพ์รายวัน *เดลินิวส์* รายการวิทยุ *Ninety-Four Radio* ช่วงเพศ
ศึกษา หรือรายการ *ซัวร์ซัวร์ส* ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ที่
ทำหน้าที่เป็นสะพานความรู้เรื่องเพศศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ท่ามกลางความคิด
ของคนในสังคมไทยที่มองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรนำมาเปิดเผย

อย่างไรก็ดี ถึงแม้สื่อมวลชนจะมีบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศ
ศึกษามาอย่างต่อเนื่อง แต่กระนั้นก็ยังมีลักษณะ “ลักปิดลักเปิด” กล่าวคือ ถึง
จะไม่ได้เป็นเรื่องที่ “ปกปิด” แต่ก็ไม่ถึงกับ “เปิดเผย” อย่างโจ่งแจ้ง บางรายการ
มีหน่วยงานที่มีอำนาจในยุคนั้นคอยกำกับดูแลเนื้อหาที่เผยแพร่ เช่น คอลัมน์
“เสพสม บ่มิสม” ยังต้องผ่านกองบรรณาธิการ หรือรายการทางวิทยุกระจายเสียง
อย่างรายการ *Ninety-Four Radio* ช่วงเพศศึกษา ที่มีหน่วยงานที่มีอำนาจในยุคนั้น
อย่างคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ
(กกช.) และคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.)
รวมถึงเจ้าหน้าที่ของสถานีนั้นๆ คอยกำกับดูแลอยู่ (ตริณัฐ วีระเวสส์, 2539) ใน
อีกด้านหนึ่ง ก็มีข้อจำกัดด้านช่วงเวลาออกอากาศ เช่น รายการ *Ninety-Four
Radio* ที่ออกอากาศในช่วงเวลา 01.00-02.00 น. หรือรายการ *ซัวร์ซัวร์ส* ที่ออก
อากาศช่วงเวลาประมาณ 00.30 น. เป็นที่น่าสังเกตอย่างยิ่งว่า การนำเสนอ
เนื้อหาเรื่องเพศศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าวเป็น “มุมอับสายตา” ที่ช่วงเวลาไม่ได้
เอื้อให้ผู้ชมเข้าถึงรายการได้ง่าย ดูเหมือนว่า การที่สื่อมวลชนนำเสนอเรื่องเพศ
ศึกษาในสังคมไทยยังคงมีเส้นแบ่งระหว่าง “ปกปิด” กับ “เปิดเผย” อยู่ไม่น้อย

ในขณะที่เทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้ามากขึ้น การกำเนิดของ
“สื่อใหม่” เข้ามามีบทบาทให้การเข้าถึงเนื้อหาทางเพศได้ง่าย สะดวกสบาย

บวกกับสังคมเริ่มรณรงค์และหันมาใส่ใจประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเพศศึกษามากขึ้น โดยสื่ออย่าง “สื่ออินเทอร์เน็ต” เช่น เว็บไซต์ www.meetdoctoro.com, www.clinicrak.com หรืออีกหลายๆ เว็บไซต์ ที่เป็นพื้นที่ของการเรียนรู้เรื่องเพศ บนกระตุ้ถาม-ตอบ ที่ไม่ว่าใครก็สามารถเข้ามาปรึกษาปัญหาเรื่องเพศได้ แต่กระนั้นสื่ออย่างเว็บไซต์ก็ยังมีข้อจำกัดเรื่องความน่าเชื่อถือ เนื่องจากไม่ทราบแน่ชัดว่าใครเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังคำตอบ

ปัจจุบันภูมิทัศน์สื่อเปลี่ยนแปลงไป สื่อกระแสหลักมีบทบาทกับผู้คนในสังคมน้อยลงไป ทำให้รายการเพศศึกษาบนสื่อเหล่านี้ได้รับความนิยมน้อยลงไปด้วย หรือบางรายการยุติการผลิตไปแล้ว ขณะที่สื่อใหม่ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อคนในสังคมมากขึ้น และมีส่วนสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้มุมมองต่อเรื่องเพศถูกพูดถึงอย่างเปิดเผยกว้างมากขึ้น ทำให้มีรายการเพศศึกษาใหม่ๆ เกิดขึ้น และมียอดผู้ชมเข้าถึงจำนวนมากขึ้นด้วย ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความ “ขาดแคลน” แหล่งแสวงหาความรู้ และทำให้เห็นว่า มีผู้คนในสังคมไม่น้อยที่สนใจเรื่องเพศศึกษา ซึ่งหนึ่งในรายการเพศศึกษาทางสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมยุคนี้ นั่นก็คือ รายการ *หรี-เหลา-เป่า-ตัว*

รายการ *หรี-เหลา-เป่า-ตัว* ภายใต้นิยาม “เรื่องเพศต้องพูด” เป็นรายการของช่อง NANAKE555⁵ เผยแพร่ผ่าน เฟซบุ๊กแฟนเพจ ยูทูบ และติ๊กต็อก ภายใต้ชื่อเดียวกัน บริหารงานโดยนำเน็ก เกตุเสพย์สวัสดิ์ ปาลกะวงศ์ ณ ออยุธยา โดยชื่อรายการมีความหมายสองแง่สองง่ามที่สื่อสารถึงกิจกรรมทางเพศของทั้งหญิงและชาย สอดคล้องกับรูปแบบของรายการที่รับปรึกษาปัญหาหรือข้อสงสัยเรื่องเพศแบบเข้าใจง่ายให้กับผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาขอรายการ โดยรูปแบบรายการเปิดโอกาสให้ใครๆ ก็สามารถพูดคุยเรื่องเพศได้ ไม่จำกัด แค่ว่าเป็นผู้ใหญ่เท่านั้น ที่สำคัญเป็นการตอบคำถามจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจริงดังนิยาม “3 หมอกับ 1 เวอร์เปิล” ประกอบไปด้วย “หมอจิม” นายแพทย์โอฬาริก มุสิกวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญ

⁵ NANAKE555 เป็นชื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจ ยูทูบ และติ๊กต็อก ของนำเน็ก เกตุเสพย์สวัสดิ์ ปาลกะวงศ์ ณ ออยุธยา โดยเนื้อหาภายในช่องมีความหลากหลาย เช่น การเงิน ปรึกษาปัญหาชีวิต รถยนต์ รวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาอย่างรายการ *หรี-เหลา-เป่า-ตัว* ด้วย

ด้านสูติศาสตร์นรีเวชวิทยา “หมอจุ” นายแพทย์อาคเนย์ วงษ์สวัสดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมทางเดินปัสสาวะ (ชาย) และ “หมอจิต” นายแพทย์สุกมล วิภาวี พลกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชศาสตร์ โดยมีน้ำเน็กเป็นผู้ดำเนินรายการ (moderator) ดังนั้น การตอบคำถามจะตอบโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญใน 3 ด้าน ที่ได้สาระมิตีทั้งความกว้างและลึก แตกต่างจากรายการอื่นๆ ที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญเพียงหนึ่งคนคอยตอบปัญหาอย่างกว้างๆ ในทุกคำถามทั้งรายการ

นอกจากนี้ ประเด็นเนื้อหาของรายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* ยังมีความกว้างและหลากหลายอย่างตรงต่อความสนใจใคร่รู้ของผู้ชม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาวะทางเพศ ปัญหาทางเพศ และจิตวิทยาเรื่องเพศ ซึ่งมาจากประสบการณ์จริงของผู้ที่โทรศัพท์มาปรึกษาในรายการ เช่น อาการ “จิ้มล็อก” หรือช่องคลอดหดเกร็ง (vaginismus) หรือการมีรสนิยมทางเพศทั้งกับผู้หญิงและสาวประเภทสอง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังให้คำปรึกษาเรื่องเพศกับการใช้ชีวิตคู่ที่เป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ซึ่งเป็นพื้นที่สร้างความรู้ความเข้าใจว่าจะมีกิจกรรมทางเพศอย่างไรให้สมดุลกับคู่รักของตนเองได้อีกด้วย โดยการตอบคำถามหรือให้คำแนะนำในกรณีต่างๆ จะให้ความรู้สึกที่ไม่ได้ “เร้าความกลัว” แต่จะตอบทุกคำถามด้วยความเข้าใจบนพื้นฐานของความหลากหลายทางเพศอย่างผ่อนคลายและเป็นกันเอง ซึ่งนอกจากให้คำปรึกษาประเด็นปัญหาทางเพศแล้ว ยังให้คำแนะนำว่าจะทำอย่างไรให้มีความสุขทางเพศได้ จึงเป็นเรื่องที่แตกต่างจากหลายๆ รายการในอดีต

การที่รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ทั้งยูทูบ เฟซบุ๊ก หรือติ๊กต็อกนั้น ทำให้มีจุดเด่นตรงที่สามารถชมย้อนหลังได้ ชมเมื่อไร ชมกี่ครั้งก็ได้ และที่ไหนก็ได้ ไม่จำกัดต้องอยู่ในประเทศ ซึ่งเท่าทันต่อยุคสมัยที่ใครๆ ก็สามารถเปิดรับสื่อได้ง่าย รวมไปถึงไม่มีการควบคุมเนื้อหาจากหน่วยงานที่มีอำนาจโดยตรง ทำให้รายการพูดถึงประเด็นทางเพศได้อย่างเปิดกว้างและลึกมากขึ้น รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* จึงเปรียบเสมือนตัวแทนที่ได้ “กะเทาะ” เส้นแบ่งระหว่างเรื่องที่ควรปกปิดให้เปิดเผยมากขึ้น พร้อมกับยกระดับความเข้าใจเรื่องเพศจากทัศนคติของคนในสังคมส่วนหนึ่งที่มองว่าเป็นเรื่อง “ส่วนตัว” ให้กลายเป็นเรื่อง “สาธารณะ” มากขึ้นอีกด้วย

ทั้งนี้ รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* ยังสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นได้ รวมถึงผู้รับชมหลากหลายช่วงวัย และหลากหลายรสนิยมทางเพศ ไม่จำกัดแค่จะต้องเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นแค่ชายและหญิงเท่านั้น อีกทั้งรายการยังมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (two-way communication) ที่ผู้รับชมมีความกระตือรือร้น (active audience) ที่สามารถแสดงปฏิกิริยาตอบกลับผ่านการแสดงความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็นแบบทันทีทันใดขณะถ่ายทอดสด (live) ในขณะที่รายการอื่นๆ ในสื่อมวลชนมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้ผลิตไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า เนื้อหาที่นำเสนอโน้มน้าวจิตใจของผู้ชมหรือไม่ และในฐานะของผู้ชมต้องรอคอยการนำเสนอว่าเป็นเรื่องอะไร จะตรงต่อความสนใจหรือตรงกับปัญหาของตัวเองหรือไม่ รวมไปถึงไม่สามารถแสดงความรู้สึกที่มีต่อรายการหรือความต้องการด้านเนื้อหาที่ตรงต่อความสนใจของตนเองไปสู่รายการได้

อย่างไรก็ดี การที่รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* เป็นที่นิยมสามารถดึงดูดผู้ชมรายการจำนวนมาก และด้วยรูปแบบรายการที่มักสร้างเสียงหัวเราะ ผ่านอารมณ์ขัน สนุกสนานบันเทิง พร้อมกับช่วยตอบและสรุปปัญหาอย่างเป็นกันเอง ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เหมือนกับ “พี่น้อง” คุยกัน จึงทำให้รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* ไม่ได้เป็นแค่พื้นที่ในการปรึกษาหรือหาความรู้เรื่องเพศศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่สำหรับผู้ที่เป็น “ชื่นชอบ” เสพเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศด้วย และมีบทบาทหน้าที่อันหลากหลาย ซึ่งมีความสำคัญในฐานะ “สื่อ” ในการให้ความรู้ ทัศนคติ รวมทั้งสร้างความเข้าใจอันดีเรื่องเพศที่ไม่มีใครพูดหรือกลัวพูดกัน ทำให้รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* เป็นรายการเพศศึกษาที่มียอดผู้ชมจำนวนมาก โดยในปี 2566 ตอนที่ 42-52 จำนวน 11 ตอน มียอดการรับชมรวมกันกว่า 1.11 ล้านครั้ง (บันทึกเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2567)

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษารายการเพศศึกษาในยุคดิจิทัล โดยมาจากการที่ผู้วิจัยพบว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาบนสื่อต่างๆ อย่างมากมายในปัจจุบัน ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างไรในสังคมไทยที่ไม่มีใครกล้าพูด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของรายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว*

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้

การศึกษาในครั้งนี้ ได้นำแนวคิดทฤษฎีมาเป็นแว่นส่องปรากฏการณ์ ได้แก่ ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน แนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อใหม่ และแนวคิดเพศศึกษา

แนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนมีนักทฤษฎีหลายคนได้เสนอไว้ เริ่มจาก Lasswell (1948) ได้เสนอบทบาทหน้าที่อันสำคัญของสื่อมวลชน คือบทบาทสอดส่องสภาพแวดล้อมทางสังคม บทบาทประสานส่วนต่างๆ ของสังคม และบทบาทถ่ายทอดมรดกทางสังคม ซึ่งนักวิชาการได้ตีความว่า บทบาทดังกล่าว เป็นบทบาทของการให้การศึกษาตนเอง ในเวลาต่อมา Wright (1960 อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547) ได้เสนอบทบาทการให้ความบันเทิงเริงรมย์เพิ่มขึ้น มา ขณะที่ McQuail (2010) ได้วิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่เพิ่มบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารและการรณรงค์ทางสังคมด้วย

แนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อใหม่

ด้านแนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อใหม่ที่ไม่ได้แตกต่างจากสื่อมวลชนเท่าไรนัก ด้วยพื้นฐานของการเป็น “สื่อ” เช่นกัน โดยสื่อใหม่อย่างสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทการเป็นพื้นที่สาธารณะ บทบาทการเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารและความรู้ บทบาทการเชื่อมโยงผู้คนในสังคม และบทบาทการให้ความบันเทิง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2564) ทั้งนี้ ด้วยลักษณะของสื่อใหม่ที่แตกต่างกันไปจากสื่อมวลชน ทำให้มีบทบาทด้านการสื่อสารที่แตกต่างไปด้วยเช่นกัน โดย Teun van Dijk and Henry Jenkins (2006 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2564) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของสื่อใหม่ไว้คือ การบูรณาการ การมีปฏิสัมพันธ์ มีความเป็นเครือข่าย และทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมในทำนองเดียวกันกับ กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล (2555) ที่ได้เสนอบทบาทการสื่อสารสองทาง เป็นสื่อที่ง่ายต่อการเข้าถึงและแพร่กระจายสารสนเทศ และการหวนคืนกลับมาประสานกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

แนวคิดเทศศึกษา

เทศศึกษามีความสำคัญต่อบุคคลทุกกลุ่มและทุกวัย ความรู้เรื่องเทศศึกษาทำให้บุคคลเข้าใจยอมรับและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม (ฉวีวรรณ ประริเทศาโน, 2549) โดย สุภาวดี หวังชาลาบวร (2545) ให้นิยามเทศศึกษาว่า การให้ความรู้เรื่องเทศ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเจริญเติบโต พัฒนาการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ บุคลิกภาพ และสุขปฏิบัติต่างๆ รวมทั้งปัญหาชีวิตเรื่องเทศและพฤติกรรมทางเทศ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่ดี และมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างเทศ รวมไปถึงสามารถแก้ไขปัญหาคือชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเทศได้

ด้าน จันทรวิภา ดิลกสัมพันธ์ (2548 อ้างถึงใน นูรริยะ แมแลแมง, 2555) ได้เสนอว่า เรื่องเทศศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสหสาขาวิชาต่างๆ ที่นำความรู้มาประยุกต์ด้วยกัน ซึ่งสรุปได้เป็น 4 สาขา คือ (1) ชีววิทยา (2) สุขวิทยา (3) จิตวิทยา และ (4) สังคมวิทยา

โดยสรุป เทศศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเทศที่ครอบคลุมในหลากหลายสาขา ทั้งชีววิทยา สุขวิทยา จิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรม รวมไปถึงด้านศีลธรรมอีกด้วย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อเรื่องเทศ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ บทบาทรายการ *หงี-เหลา-เป่า-ติ๋ว* บนสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งได้ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (อ่านเพิ่มเติมในหัวข้อ “การทบทวนวรรณกรรม”) พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับรายการเทศศึกษาบนสื่อส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในสื่อมวลชนในหลากหลายมิติ แต่การศึกษารายการเทศศึกษาและบทบาทของรายการเทศศึกษาที่อยู่บนสื่อสังคมออนไลน์นั้นยังมีการศึกษาค่อนข้างน้อย การศึกษาในครั้งนี้จึงจะช่วยให้ทำความเข้าใจถึงบทบาทของสื่อในยุคดิจิทัลอย่าง “สื่อสังคมออนไลน์” ที่ช่วยเป็นสะพานความรู้เรื่องเทศศึกษาว่าเป็นอย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสื่อมวลชนอย่างไร ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า นอกจากรายการ *หงี-เหลา-เป่า-ติ๋ว* จะมีบทบาทในการให้ความรู้ด้านเทศศึกษาแล้ว ยังมีบทบาทในแบบอื่นด้วย

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมนี้เป็นการศึกษารายการเพศศึกษาที่อยู่บนสื่อต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมา เพื่อมุ่งศึกษารายการที่จัดทำขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้ “ความรู้” เรื่องเพศ โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมผ่านงานที่มีผู้เคยศึกษาไว้แล้วในงานวิจัยและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเห็นช่องว่างของความรู้และภาพรวมของการศึกษา โดยได้นำมาเป็นกรอบในการศึกษา และอภิปรายผลว่า รายการ *หึง-เหลา-เป้า-ตัว* มีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างไรในสังคมไทยที่ไม่มีใครกล้าพูดเรื่องเพศ ซึ่งเรียบเรียงโดยสรุปให้เห็นภาพรวมของรายการเพศศึกษาตามลำดับดังนี้

ยุคหนังสือพิมพ์: คอลัมน์ “เสพสม บ่มิสม” (ช่วงทศวรรษ 2520-2550)

คอลัมน์ “เสพสม บ่มิสม” ในหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อยุคแรกๆ ที่นำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศศึกษาแบบเป็นจริงเป็นจัง ในขณะที่แทบจะไม่มีสื่อสารมวลชนหรือแหล่งข้อมูลความรู้อื่นๆ เผยแพร่ในสังคมไทยที่นำเสนอเรื่องเพศในแบบเดียวกันเลย โดยคอลัมน์ “เสพสม บ่มิสม” ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ *เดลินิวส์* เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 โดยมีนายแพทย์นวรรต ไกรฤกษ์ แพทย์เฉพาะทางด้านโรคผิวหนังและกามโรค หรือในนามปากกาชื่อ “นพ.นพพร” เป็นผู้ตอบคำถามซึ่งนายแพทย์นวรรตมองเห็นช่องว่างของความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ค่อนข้างขาดแคลนในขณะนั้น โดยนำประเด็น “ปัญหาทางเพศ” ที่ผู้อ่านจากทางบ้านถามผ่านจดหมายมาตอบในเชิงการแพทย์ที่อธิบายในมิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยคอลัมน์ “เสพสม บ่มิสม” มุ่งสอนเรื่องเพศที่เกี่ยวข้องกับกามารมณ์ ความใคร่ ไปจนถึงความสุขสมของการร่วมเพศที่มีความเป็นวิชาการ แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีเสียงสะท้อนจากผู้อ่านว่าเร้าอารมณ์เพศด้วย (ณภัค เสรีรักษ์, 2555) คอลัมน์ “เสพสม บ่มิสม” มีกลุ่มเป้าหมายคือผู้ชายอายุ 40 ปีขึ้นไป (ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์, 2553) และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ “รักต่างเพศ” คือเรื่องแคชของหญิงกับผู้ชาย

ทั้งนี้ ด้วยการที่ “เสพสม บ่มิสม” เป็นเนื้อหาที่อยู่บนสื่อหนังสือพิมพ์ จึงมีการคัดเลือกประเด็นและตรวจสอบเนื้อหาผ่านกองบรรณาธิการ มีข้อจำกัด

คือ ประชาชนเข้าถึงได้ยาก และต้องเป็นผู้ที่อ่านหนังสือออกถึงจะได้รับข้อมูลได้ โดยมีการเผยแพร่เนื้อหาแบบรายวัน จำนวน 1 คอลัมน์ (ประมาณ 40 คอลัมน์ ต่อปี) ปัจจุบันเนื้อหาได้ปรับมาลงเป็นบทความในเว็บไซต์ของเดลินิวส์ออนไลน์ และมีการปรับเปลี่ยนให้แพทย์คนอื่นหมุนเวียนมาตอบคำถาม

ยุควิทยุกระจายเสียง: รายการ *Ninety-Four Radio* ช่วงเพศศึกษา (ช่วงทศวรรษ 2530)

รายการ *Ninety-Four Radio Clinic* เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงของคลื่น FM 94.0 เมกะเฮิรตซ์ ไม่ใช่รายการที่จัดทำขึ้นที่เป็นเพศศึกษาโดยตรง แต่เรื่องเพศศึกษาเป็นช่วงหนึ่งของรายการ โดยมีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพกาย ใจ ปัญหาชีวิต ในขณะที่ช่วงของเพศศึกษานั้น รายการให้ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศศึกษา โดยรูปแบบรายการมีทั้งให้ผู้ฟังทางบ้านโทรศัพท์เข้ามายังรายการ (phone-in) การอ่านบทความ และสัมภาษณ์แขกรับเชิญเกี่ยวกับประเด็นทางเพศที่มีเนื้อหาในเชิงจิตวิทยาและสังคมวิทยาทางเพศ เช่น เซ็กส์ในต่างแดน เซ็กส์ในที่แปลกๆ เป็นต้น รายการนำเสนอเรื่องเพศศึกษาค่อนข้างเป็นทางการและวิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเพศชายและหญิง อายุ 15-30 ปี และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแคชของผู้หญิงกับผู้ชาย (ตรีณัฐ วีระเวสส์, 2539)

อย่างไรก็ดี รายการช่วงเพศศึกษาจะออกอากาศในช่วงดึกคือช่วง 01.00-02.00 น. วันจันทร์-เสาร์ เวลาประมาณ 1 ชม. โดยมีหน่วยงานที่มีอำนาจอย่าง กกช. กบว. และเจ้าหน้าที่ของสถานีตรวจสอบดูแลเนื้อหาและการผลิตรายการ (ตรีณัฐ วีระเวสส์, 2539)

ยุคโทรทัศน์: รายการ *ซุรักซุรส* (ช่วงทศวรรษ 2540-2560)

โทรทัศน์เริ่มเข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา โดยในยุคแรกๆ มีรายการ *คลินิกรัก* ทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ต่อมารายการ *ซุรักซุรส* ที่ออกอากาศครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2543 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 โดยรายการ *ซุรักซุรส* มีผู้ดำเนินรายการเพื่อเป็นตัวแทนในการถามคำถามจากจดหมายของผู้ชมทางบ้าน และพูดคุยกับแขกรับเชิญในรายการ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นแพทย์ 1 คน ในการตอบคำถามและให้ความรู้ประเด็นทางเพศ เนื้อหาที่พบในรายการส่วนใหญ่เป็นปัญหาทางเพศเกี่ยวกับสุขวิทยาและจิตวิทยา ตัวรายการนำเสนอเรื่องเพศที่ค่อนข้างผ่อนคลาย ส่วนหนึ่งด้วยผู้ดำเนินรายการเป็นกันเอง และมีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย (สหชาติ แท่งทอง, 2545)

รายการ *ซุรักซุรส* ออกอากาศวันพฤหัสบดีช่วงเวลาประมาณ 23.00-00.30 น. โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตนักศึกษาและวัยรุ่นที่ต้องการศึกษา รวมถึงผู้ใหญ่อายุ 25 ปีขึ้นไป (สิรินดา วิงสุวรรณ, 2545) ซึ่งเนื้อหาของรายการยังเป็นเรื่องแค่ของหญิงกับชายเช่นเดียวกัน โดยปัจจุบันรายการ *ซุรักซุรส* ยุติการออกอากาศทางโทรทัศน์แล้วช่วงปลายปี 2566 และได้เผยแพร่เนื้อหาลงในสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงนำเทปรายการมาเผยแพร่ในลักษณะรีรัน (rerun) และคลิปวิดีโอสั้นของเทปรายการในอดีต

ยุคสื่อใหม่: ถาม-ตอบผ่านกระทู้ในเว็บไซต์ (ช่วงทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา)

การสื่อสารเรื่องเพศขยายมายังพื้นที่สื่อใหม่อย่างเช่น www.clinicrak.com โดยนายแพทย์รุ่งโรจน์ ตรินิติ แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และ www.meetdoctoro.com โดยนายแพทย์ออมสิน บุญภักดี (ดร.โอ) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถภาพทางเพศชาย การใช้สื่อใหม่อย่างเว็บไซต์เป็นพื้นที่สื่อสารเรื่องเพศเริ่มต้นขึ้นช่วงปลายทศวรรษ 2530 แต่เริ่มเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้นช่วงทศวรรษ 2540 เนื่องจากประชาชนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายขึ้น โดยสื่อใหม่อย่างเว็บไซต์เป็นสื่อที่ทำให้ผู้รับสารกระตือรือร้น (active) มากขึ้น สามารถตั้งกระทู้ถามแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้โดยตรง โดยแพทย์จะเข้าไป

ตอบคำถามจากการตั้งกระทู้ใหม่ๆ ซึ่งพบว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ไม่พ้น “ปัญหา” ทางเพศ แต่กระนั้นเนื้อหาที่พบก็มีความหลากหลายขึ้น กล่าวคือ ไม่ใช่มีคำถามที่เกี่ยวข้องกับของผู้หญิงหรือผู้ชาย หรือผู้ที่ “รักต่างเพศ” เพียงเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงคำถามของผู้ที่รักเพศเดียวกัน และ bisexual ฝ่ายชาย เป็นต้น แต่เนื้อหาเหล่านี้ยังมีสัดส่วนที่น้อย ทั้งนี้ การตอบคำถามทางเพศของผู้เชี่ยวชาญในเว็บไซต์จะตอบด้วยภาษาวิชาการหรือภาษาทางการแพทย์ โดยในเว็บไซต์นอกจากจะมีกระทู้ถามตอบเรื่องเพศแล้ว ยังมีบทความสุขภาพ หรือหยิบจับประเด็นทางเพศที่น่าสนใจมานำเสนอในรูปแบบบทความด้วย (กอบพงษ์ กุณทิยะ, 2545 และ ทศนีย์ ดำเกิงศักดิ์, 2553)

ในขณะเดียวกัน สื่อใหม่อย่างเว็บไซต์ไม่มีหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลโดยตรง ทำให้สื่อสารเรื่องเพศได้อย่างอิสระ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีการคัดเลือกประเด็นในการตอบคำถาม และการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในเว็บไซต์ยังมีข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ กล่าวคือ ถึงแม้จะปรากฏชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตอบคำถาม แต่ไม่สามารถรู้ได้แน่ชัดว่า ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นได้ตอบคำถามเองหรือไม่ อีกทั้ง ผู้ใช้งานต้องสามารถอ่านหนังสือออก และมีความเข้าใจเรื่องเทคโนโลยีที่ซับซ้อนด้วย (กอบพงษ์ กุณทิยะ, 2545)

โดยสรุป สื่อมวลชนทำหน้าที่สื่อสารเรื่องเพศศึกษามาอย่างยาวนานผ่านหลายยุคสมัย โดยทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ หรือเชิงทางการแพทย์ ซึ่งแต่ละรายการที่กล่าวมาข้างต้นมักใช้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแพทย์ ในการตอบคำถามจากทางบ้าน และใช้แพทย์เพียง 1 คน ตอบคำถามกว้างๆ ในหลากหลายประเด็นที่มาจากประชาชนทางบ้าน และส่วนใหญ่พบเนื้อหาในรายการเป็นปัญหาทางเพศ และเป็นเนื้อหาของผู้หญิงกับผู้ชาย หรือเรียกง่ายๆ ว่า เนื้อหายังเกี่ยวข้องกับผู้ที่รักต่างเพศนั่นเอง อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องเพศยังมีหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแล ในขณะที่สื่อใหม่อย่างเว็บไซต์การสื่อสารเรื่องเพศได้อิสระมากขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ที่ใช้แหล่งข้อมูลประเภทคลิปวิดีโอรายการ โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) ของเนื้อหาที่ปรากฏในรายการ *หัง-เหล่า-เป่า-ตี๋* ทางช่องยูทูป NANAKE555 คือ (1) คำตอบของผู้ดำเนินรายการ (2) คำถามจากผู้ชมทางบ้านที่โทรศัพท์เข้ามายังรายการ (3) ข้อความในช่องแสดงความคิดเห็น (comment) โดยใช้แนวคิดทฤษฎี “บทบาทหน้าที่สื่อ” เป็นแนวทางและกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อมุ่งศึกษาวิเคราะห์บทบาทการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาของรายการ *หัง-เหล่า-เป่า-ตี๋* โดยขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ที่เป็นคลิปวิดีโอบันทึกการถ่ายทอดสด (live) เนื่องจากมีเนื้อหารายการที่ครบถ้วน และทำให้เห็นบริบท (context) ของเนื้อหาที่ปราศจากการตัดต่อหรือลดทอน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคลิปวิดีโอรายการที่เผยแพร่ในช่วงเทศกาลแห่งความรัก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่น่าสนใจเรื่องเพศมากเป็นพิเศษในรอบปี ภายใต้ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ในวันแห่งความรัก จำนวน 3 ตอน ที่มียอดผู้ชมมากกว่า 1 แสนครั้ง คือ ตอน ประจำเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม 2566 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (จำนวนผู้ชมรายการบันทึกไว้เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2567)

1. ตอนที่ 42 ออกอากาศวันที่ 14 มกราคม 2566 ยอดผู้ชม 127,791 ครั้ง ความยาว 2 ชั่วโมง 5 นาที
2. ตอนที่ 43 ออกอากาศวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2566 ยอดผู้ชม 167,846 ครั้ง ความยาว 2 ชั่วโมง 45 นาที
3. ตอนที่ 44 ออกอากาศวันที่ 18 มีนาคม 2566 ยอดผู้ชม 130,745 ครั้ง ความยาว 2 ชั่วโมง 58 นาที

ผลการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ผ่านแนวคิดทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนและแนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อใหม่ รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* มีบทบาทอันหลากหลายที่ไม่ใช่แค่มีบทบาทในการสอนหรือให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาเท่านั้น จากการศึกษาพบว่า รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* ยังมีบทบาทหน้าที่รวมแล้ว 10 บทบาท โดยผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่บทบาทไว้ 4 หมวดหมู่ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบแล้ว รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* ไม่ต่างอะไรจากการเป็น “บุคลากร” คนสำคัญ ที่ทำหน้าที่สื่อสารเรื่องเพศศึกษา และมีบทบาทต่อสังคมไทย ได้แก่ (1) บทบาทเป็นที่ปรึกษา (2) บทบาทเป็นครูสังคม (3) บทบาทเป็นประชาสัมพันธ์สาธารณสุข และ (4) บทบาทเป็นผู้ให้ความบันเทิง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาทเป็น “ที่ปรึกษา” (Advisor)

1.1 บทบาทให้ความรู้เรื่องเพศ ถือเป็นบทบาทหลักและพบมากที่สุดของรายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ด้ว* ในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่หลากหลายมิติ ทั้งหญิง ชาย และจิตใจ (เรื่องเพศ) ด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแพทย์ถึง 3 คน ได้ให้ความรู้ “เฉพาะด้าน” ได้แก่ สูตินรีแพทย์ แพทย์ศัลยกรรมทางเดินปัสสาวะ (ชาย) และจิตแพทย์ เป็นการให้ความรู้พร้อมกันที่มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งความกว้างและลึก ซึ่งความรู้จะมาจากการตอบคำถามของแพทย์ผ่านผู้ที่โทรศัพท์เข้ามายังรายการ โดยการรับสายแบบสุ่ม ใครโทรศัพท์ติดก็ได้คุยเรื่องนั้น รวมถึงการตอบคำถามจากช่องแสดงความคิดเห็นในรายการสดในสื่อสังคมออนไลน์ อย่างยูทูบ เฟซบุ๊ก และดีด็อก โดยเนื้อหาที่พบในรายการ เช่น “ความรู้เรื่องสาเหตุของการเกิดหนองในแท้และหนองในเทียม” หรือ “ความรู้เรื่องการนับวันไข่ตก ควรนับตอนไหนหากอยากมีลูก” เป็นต้น ทั้งนี้ ความรู้ที่พบในรายการเป็นความรู้ทางการแพทย์ ที่มีความน่าเชื่อถือจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ โดยความรู้ที่ได้จากรายการนี้เปรียบได้กับยารักษาหรือช่วยแก้ปัญหาอาการทางเพศให้กับผู้ที่สอบถามได้

นอกจากนี้ น้าเน็กที่เป็นผู้ดำเนินรายการ ทำหน้าที่เป็นสะพานความรู้ให้กับผู้ชมทางบ้าน โดยเป็นผู้แปลหรือตีความข้อมูลทางการแพทย์ที่ผู้เชี่ยวชาญ

พูดให้เป็นภาษาง่ายๆ รวมถึงการวาดภาพประกอบให้ดูเข้าใจง่าย เรียกได้ว่าเป็น “ล่าม” ทางการแพทย์ ผู้คอยแปลภาษาหมอให้เป็นความรู้แบบที่ผู้ชมเข้าใจง่าย และนำไปใช้ได้

ภาพที่ 1 น้าเน็กวาดรูปประกอบการอธิบายเรื่องการทำหมันชาย

1.2 บทบาทการให้คำปรึกษา ด้วยรูปแบบรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมทางบ้านโทรศัพท์เข้ามาแจ้งรายการ ซึ่งมีลักษณะเป็นการขอคำปรึกษาจากแพทย์ ผู้ชมรายการสามารถซักถามผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนได้จนกว่าข้อมูลอึดตัวหรือคลายสงสัย ทำให้ข้อมูลที่ผู้สอบถามได้รับมีความลึก และในบางคำถามก็เป็นประเด็นที่ไม่ได้ต้องการรับข้อมูลทางการแพทย์ แต่มีลักษณะเป็นคำถามเชิงขอคำปรึกษา เช่น “แฟนไปมีอะไรกับคนอื่น แต่ไม่ยอมมีอะไรกับตัวเอง” หรือ “ชอบเอาอวัยวะเพศ (ชาย) ตากพัดลม แล้วป้าชอบมาเจอ อธิบายป้าว่าอะไรดี” โดยผู้เชี่ยวชาญก็ได้ให้คำปรึกษาไปว่า “อธิบายให้ป้าฟังว่า เป็นกิจกรรมของผู้ชาย ไม่ใช่ความผิดปกติทางจิต เป็นความสุขของผู้ชาย เพียงว่ากิจกรรมนี้ต้องทำในที่ส่วนตัว อาจจะต้องบอกคนอื่นว่า ให้เคาะห้องหน่อย” (หมอมจุ, ตอนที่ 44) คำตอบผู้เชี่ยวชาญในกรณีดังกล่าวจึงไม่ได้ให้ความรู้ทางการแพทย์เท่านั้น แต่ยังให้คำปรึกษาที่เป็นการแสดงความคิดเห็นในเรื่องทั่วไป รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตัว* จึงมีบทบาทในการเป็น “สื่อให้คำปรึกษา” ด้วย

1.3 บทบาทการเป็นกรณีศึกษา จากประเด็นคำถามที่พบในรายการ มักพบคำถามที่เป็นปัญหาทั่วไป เช่น ตอนที่ 43 มีผู้ชมถามเกี่ยวกับการทำหมัน ชายว่า จะทำให้อารมณ์ทางเพศลดลงหรือไม่ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายว่า “หลัก การการทำหมันชายไม่ได้ทำให้อารมณ์ทางเพศชายลดลง” (หมอจุ๋, ตอนที่ 43) โดยมีผู้ใช้งานชื่อบัญชี lose (ตอนที่ 43) เขียนข้อความในช่องแสดงความคิดเห็นว่า “เกือบละ! ว่าจะไปทำหมันลดๆ หน่อย ทุกวันนี้ ตก 7-8 รอบ เมียก็บ่น” ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง ผู้ใช้งานดังกล่าว มีความคิดที่จะไปทำหมันหวัง ให้ลดอารมณ์ทางเพศตัวเองลง เนื่องจากมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาบ่อย และมีความ รู้ความเข้าใจขึ้นเมื่อได้รับข้อมูลจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบผู้ชมคนหนึ่ง ดังนั้น ประเด็นคำถามต่างๆ ในรายการมักเกิดขึ้นได้กับผู้ชมคนอื่นได้ด้วย โดยจะเป็น กรณีศึกษาแก่ผู้ชมคนอื่นๆ ที่พบปัญหาในแบบเดียวกัน ซึ่งผู้ชมสามารถนำความรู้ จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับใช้กับตนเองได้

2. บทบาทเป็น “ครูสังคม” (Social Teachers)

2.1 บทบาทสลายมายาคติเรื่องเพศ โดยประเด็นคำถามที่ผู้ชมทาง บ้านโทรศัพท์เข้ามายังรายการแฝงไปด้วยความรู้ ความเชื่อเรื่องเพศแบบผิดๆ เป็นมายาคติทางเพศที่ประชาชนยังเข้าใจไม่ถูกต้อง เช่น ผู้ชายช่วยตัวเองทำให้ ตาบอดและสมองเสื่อม ทำหมันจะทำให้มีอารมณ์ทางเพศลดลง หรือกรณีอย่าง “การกินหยองนางรมเพิ่มอารมณ์เบี่ยงทางเพศ” ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ปัจจุบันยังไม่มีผล วิจัยทางการแพทย์รองรับ (ตอนที่ 43) นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังสอดแทรก ข้อมูลในคำถามอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความคิดหรือจิตใจ อย่างเรื่องการสำเร็จ ความใคร่แล้วรู้สึกผิด โดยหมอจิต (ตอนที่ 43) ได้ให้ข้อมูลว่า “การช่วยตัวเอง ไม่ได้ผิด แค่ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน” โดยเป็นการสื่อสารกับผู้โทรศัพท์มา ยัง รายการว่า การสำเร็จความใคร่เป็นเรื่องธรรมชาติ สามารถทำได้ ไม่ใช่เรื่องผิด แต่อย่างใด เป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน ทั้งนี้ การที่มีผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นแพทย์ทั้ง 3 ด้าน ให้ข้อมูลที่ประเด็นคำถามเหล่านี้ ทำให้เกิดความรู้ “ชุดใหม่” ที่เป็นการลบความรู้ความเชื่อแบบผิดๆ และสลายมายาคติเรื่องเพศ ที่เคยมีมาก่อน

2.2 บทบาทสร้างค่านิยม รายการ หิง-เหลา-เปา-ตัว มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารกับสังคม สร้างความเข้าใจให้เรื่องเพศเป็นเรื่องปกติที่ช่วยสร้างค่านิยมให้คนในสังคมมองว่า เรื่อง “ไต้สะตือ” ไม่ใช่เรื่องผิดบาป อีกทั้งยังแฝงความรู้ที่จะทำให้มีสุขภาวะทางเพศที่ดี เช่น ให้ตระหนักถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หากจะมีความสัมพันธ์แบบ “FWB6” (friends with benefits) หรือเรื่องการใช้ของเล่นทางเพศ (sex toy) ว่า ไม่ใช่เรื่องวิปริตหรือผิดปกติ แต่เป็นการช่วยให้อีกฝ่ายสุขสมอารมณ์หมายได้ โดยในกรณีนี้ หมอจู้ (ตอนที่ 44) พูดถึงประเด็นดังกล่าวว่า “ตอนที่เราร่วมเพศอยู่ก็ใช้ตุ๊กตีก (อุปกรณ์ช่วยตัวเองสำหรับผู้หญิง) จี้เลย มันก็เป็นการทუნแรงเราด้วยนะ” และ “การใช้ตุ๊กตีกคือการแคร่คนอื่น” (น้ำเน็ก, ตอนที่ 44) ที่สำคัญรายการ หิง-เหลา-เปา-ตัว ได้สื่อสารกับสังคมว่า เรื่องเพศสามารถพูดได้ เรื่องเพศไม่ควรถูกกดทับหรือปิดบัง เป็นเรื่องธรรมชาติที่ควรหยิบยกมาพูดคุยได้เนกเช่นเรื่องทั่วไปอย่างถูกกาลเทศะ ดังที่น้ำเน็ก (ตอนที่ 44) กล่าวว่า “เราจะคบกันเชิงรสนิยมทางเพศด้วย ถ้าผู้ชายถามเรื่องเพศ ก็อย่าไปคิดว่าเขาลามก ถ้าผู้หญิงถามเรื่องเพศ ก็อย่าคิดว่าเธอแรดหรือหีน”

2.3 บทบาทสอนศีลธรรม นอกจากเนื้อหาในรายการจะเกี่ยวข้องกับเรื่องปัญหาทางเพศแล้ว ในรายการมักมีเนื้อหาเกี่ยวกับการ “นอกกาย” (ที่หมายถึงนอกใจ) คู่รักของตนเองไปมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่น เป็นคำถามที่หมิ่นเหม่ต่อเรื่องศีลธรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและน้ำเน็กได้ให้คำแนะนำเป็นการเตือนสติว่า หากเป็นสามีภรรยากัน การไปมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นถือว่าผิด เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่ทั้งนี้อยู่ที่การยินยอมของอีกฝ่ายว่าให้ไปมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นได้ไหม “ถ้าเป็นสามีภรรยากัน การไปมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นถือว่านอกใจ แต่ถ้าคุณทั้ง 2 คน เป็นแค่ sexual partner แล้วเปิดโอกาสให้ไปมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นได้ ก็เป็นข้อตกลงในแต่ละคู่” (หมอจิต, ตอนที่ 44) ดังนั้น นอกจากผู้เชี่ยวชาญและน้ำเน็กจะทำหน้าที่สอนเพศศึกษาแล้ว ยังทำหน้าที่ “สอนศีลธรรม” โดยเฉพาะการสร้างทัศนคติชีวิตคู่ให้กับผู้ชมทางบ้านอีกด้วย

⁶ FWB ย่อมาจาก friends with benefit เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ในแบบ “เพื่อน” ที่สามารถมีเพศสัมพันธ์กันได้โดยไม่มีการผูกมัด

3. บทบาทเป็น “ประชาสัมพันธ์สาธารณะสุข” (Public Relations)

3.1 บทบาทการรณรงค์ทางสาธารณสุข แน่นอนว่า ในขณะที่รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตี๊* มีบทบาทการให้ความรู้เรื่องเพศให้กับสังคมไทยแล้ว แต่บทบาทที่มาพร้อมกันด้วยนั้นคือ การเป็น “กระบอกเสียง” ในการรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาวะทางเพศ เช่น ผู้หญิงให้ตรวจภายในเป็นประจำ การคุมกำเนิดด้วยการสวมถุงยางอนามัย หรือหากใครยังไม่พร้อมมีลูก ให้คุมกำเนิดอย่างน้อย 2 วิธี (double method) หรือการรณรงค์ให้สวมถุงยางอนามัยป้องกันโรคจากเพศสัมพันธ์ ซึ่งถึงแม้อาจจะไม่สะดวก ไม่สนุก แต่ลดความเสี่ยงปัญหาที่จะตามมาได้มาก “ความเสียวอาจลดลงเล็กน้อย แต่ความเสี่ยงลดลงเยอะถือว่าคุ้ม” (หมอจิต, ตอนที่ 43) ซึ่งหลายประเด็นสอดคล้องกับการรณรงค์ของกระทรวงสาธารณสุข

3.2 บทบาทการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ปกติการทำรายการย่อมมีผู้สนับสนุนรายการเป็นธรรมดา รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตี๊* ก็เช่นเดียวกัน ที่มีบทบาทในการเป็นพื้นที่โฆษณาประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุนของรายการ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ถุงยางอนามัย หรือสายยางฉีดน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ด้วยรายการอยู่ในสื่อของน้ำเน็ก จึงทำให้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์และรายการต่างๆ ของน้ำเน็ก เช่น รายการ *อย่าหาว่าน้ำสอน*⁷ และ “น้ำเน็กเก็กฮวย”⁸ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญก็มีการประชาสัมพันธ์สื่อรายการ และคลินิกของตนเองเช่นเดียวกัน

4. บทบาทเป็น “ผู้ให้ความบันเทิง” (Entertainer)

4.1 บทบาทสร้างความสนุกสนาน ซึ่งบทบาทการสร้างความบันเทิงผ่านความตลกสนุกสนานเฮฮา พบมากไม่แพ้บทบาทการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาด้วยน้ำเน็กที่เป็นผู้ดำเนินรายการมีบุคลิกที่เป็นกันเอง ตลก ปล่อยมุกตลกที่สร้างเสียงหัวเราะได้ ผสมโรงกับผู้เชี่ยวชาญที่มีบุคลิกเป็นกันเองและสนุกสนาน สามารถปล่อยมุกตลกได้เช่นเดียวกัน จึงทำให้รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตี๊* เป็นรายการที่ผ่อนคลาย

⁷ รายการ *อย่าหาว่าน้ำสอน* เป็นรายการหนึ่งของช่อง NANAKE555 โดยมีน้ำเน็กเป็นผู้ดำเนินรายการ รูปแบบของรายการคือ ให้ผู้ชมโทรศัพท์มาปรึกษาปัญหาชีวิต ซึ่งน้ำเน็กเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษานั้น

⁸ น้ำเน็กเก็กฮวย เป็นผลิตภัณฑ์น้ำเก็กฮวย ซึ่งมีน้ำเน็กเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์

คล้าย ให้ความรู้เรื่องเพศทางการแพทย์ที่ไม่ตึงเครียด น่าเบื่อ หรือตติวิชาการมากนัก กล่าวได้ว่า รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* เป็นรายการที่ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่สอดคล้องกับความตกลงเฮฮาที่ได้ทั้งสาระและความบันเทิงไปควบคู่กัน

4.2 บทบาทเป็น “ไวอากร้า”⁹ แก่สังคม โดยบทบาทนี้อยู่ในหมวดของความบันเทิง ซึ่งไม่ใช่แค่เรื่องตลกโปกฮาเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการสร้าง ความสนุกสนานทางเพศได้ ด้วยรายการเปิดโอกาสให้พูดเรื่องเพศได้อย่างอิสระ โดยบางเนื้อหามีส่วนที่ทำให้เร้าอารมณ์ทางเพศได้ อย่างประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญอธิบายถึงเรื่องการเล่าโลมทางเพศบน “พื้นที่วาทวิสยิวเสียว” โดยผู้ชมทางบ้านได้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องแสดงความคิดเห็นขณะถ่ายทอดสดที่สื่อถึงการตื่นตัวทางเพศหรือมีอารมณ์ทางเพศ เช่น คำว่า “ขึ้นเลย” “ผมนุ่มๆ” “ไม่ไหวแล้ว ปลุกเมียแปบ” หรือแม้กระทั่งเสียงสุภาพสตรีที่โทรศัพท์เข้ามายังรายการที่มีความ “ไฟเราะ” และผู้ชมรายการมองว่ายั่วชวนอารมณ์ทางเพศ โดยผู้ชมทางบ้านได้แสดงความคิดเห็นในลักษณะที่ว่า “เสียงได้มาก” “เข้าห้องน้ำแปบ” ข้อความดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการเป็น “ไวอากร้า” ที่เร้าอารมณ์ทางเพศกับกับผู้รับชมบางรายได้ด้วย

ภาพที่ 2 การแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนการเร้าอารมณ์ทางเพศ

ไม่ไหวแล้ว ปลุกเมียแปบ

H เสียง ได้มาก

เข้าห้องน้ำแปบ

⁹ ไวอากร้า คือ ยาชนิดหนึ่งที่ใช้เพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศในการทำให้อวัยวะเพศชายแข็งตัว ในบทความนี้ นำคำดังกล่าวมาเพื่อเปรียบเทียบว่า รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* มีบทบาทในการเร้าอารมณ์ทางเพศ

โดยสรุป บทบาทของรายการ หงี-เหลา-เป่า-ตี๋ว มีหลากหลาย ด้วยการเป็น “สื่อ” ให้คำปรึกษา แน่นอนว่า บทบาทการให้ความรู้ หรือ “สอน” เรื่องเพศศึกษาซึ่งเป็นบทบาทหลักที่เด่นชัดที่สุด เป็นการให้ความรู้ที่เป็น “กรณีศึกษา” ด้วย แต่ในขณะเดียวกัน การให้ความรู้เรื่องเพศก็ควบคู่ไปกับ บทบาทการให้ความบันเทิง ที่ทำให้ความรู้เรื่องเพศไม่น่าเบื่อแต่น่าฟัง นอกจากนี้ ยังมีบทบาทเป็น “ครู” ที่คอย “สอนศีลธรรม” ทางเพศที่ประกอบสร้าง “ค่านิยม” และ “มายาคติ” เรื่องเพศอีกด้วย รวมถึงบทบาทในการรณรงค์ สาธารณสุขทางเพศ ที่คอยเป็นกระบอกเสียงให้คนในสังคมตระหนักถึงวิถีทาง เพศ เช่น การคุมกำเนิด การป้องกันโรคจากเพศสัมพันธ์ เป็นต้น และยังมีบทบาท การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุน รวมทั้งรายการต่างๆ ในช่องของน้ำเน็ก อีกด้วย อย่างไรก็ตาม บทบาทการเป็น “ไวอากร้า” ที่เนื้อหาบางส่วนกระตุ้นอารมณ์ ทางเพศด้วยเช่นกัน

อภิปรายผล

เรื่องเพศพูดคุยได้ทุกประเด็น เน้นเข้าใจง่าย ได้อารมณ์

การพูดเรื่องเพศในบริบทสังคมไทยเป็นเรื่องพูดยากและไม่ค่อยมีใคร อยากรู้ในที่สาธารณะ เพราะถือเป็นเรื่องที่ควรปกปิด และไม่ควรมานำมาเปิดเผย ทำให้เรื่องเพศถูกกดทับจากสังคมมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่คน อยากรู้ก็ตาม แต่ถึงจะอยากรู้ก็มีพื้นที่ให้ถามค่อนข้างจำกัด ทำให้คนในสังคม โดยเฉพาะวัยรุ่น เมื่อเวลาเกิดปัญหาที่ไม่รู้จะไปถามใคร แม้แต่ผู้ใหญ่บางราย เมื่อมีปัญหาที่มีทัศนคติที่ไม่กล้าไปพบแพทย์ ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากการขาด ความรู้ทางเพศศึกษา (นพพร บุญรงค์, 2558) แต่การเกิดขึ้นของรายการ เพศศึกษาในสื่อมวลชน ที่เป็นพื้นที่ให้คน “กล้าพูด” ได้เข้ามาทำให้เรื่องเพศ ถูกพูดถึงมากขึ้นในสังคม ทำให้เรื่องเพศ “ขยับเคลื่อน” จากแต่ก่อนที่เป็นเรื่อง ส่วนตัว ให้กลายเป็นเรื่องสาธารณะ ยกตัวอย่างจากเรื่อง “ใต้สะดือ” ให้กลายเป็น องค์ความรู้ขึ้นมาได้

รายการเพศศึกษาที่อยู่บนสื่อในสังคมไทยที่ผ่านมา ไล่ตั้งแต่ *เสพสมบัติสม*, *Ninety-Four Radio* ช่วงเพศศึกษา, *ซูรักซูรส* หรือ www.meetdoctoro.com เป็นต้น รายการเหล่านี้มีบทบาทสำคัญที่ทำให้คนในสังคมหันมาใส่ใจพูดเรื่องเพศกันมากขึ้นผ่านการเขียนจดหมาย เช่น *เสพสมบัติสม* หรือ *ซูรักซูรส* เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรายการ โดยในช่วงที่ผ่านมา รายการเหล่านี้ที่อยู่ในสื่อมวลชนทำให้เรื่องเพศบางประเด็นสามารถพูดได้ บางประเด็นก็พูดไม่ได้ กล่าวคือรายการจะมีการคัดเลือกประเด็นก่อนออกอากาศ หากเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนที่ขัดต่อกรอบความคิดของสังคมในช่วงนั้น เช่น เรื่องรักเพศเดียวกัน ประเด็นเหล่านี้ผู้จัดมักจะไม่คัดเลือกมานำเสนอ ทำให้เห็นว่า ยังคงมีเส้นแบ่งเรื่องที่ “ควรพูด” กับ “ไม่ควรพูด” อยู่ไม่น้อย

แต่ปัจจุบันที่สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทต่อสังคมอย่างมาก การเกิดรายการเพศศึกษาใหม่ๆ อย่างรายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* โดยมีลักษณะทั้งที่เหมือนและแตกต่างออกไปจากรายการเพศศึกษาในสื่อมวลชนในอดีต เป็นรายการที่มีการพูดถึงประเด็นทางเพศที่เปิดกว้างมากขึ้นในหลากหลายมิติ และด้วยการเป็นรายการสดที่ออกอากาศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จึงไม่มีการคัดเลือกประเด็นออกอากาศ สำหรับผู้ที่โทรศัพท์ติดจะสามารถมีโอกาสปรึกษาประเด็นทางเพศกับผู้เชี่ยวชาญได้ และสามารถพูดคุยประเด็นทางเพศได้อย่างอิสระ ส่วนคำถามที่ผู้ชมทางบ้านถามในช่องแสดงความคิดเห็น ผู้ดำเนินรายการทั้ง 4 คนมีการเลือกคำถามที่น่าสนใจมาตอบในรายการอีกด้วย

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* ใช้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแพทย์ในการตอบคำถามทางเพศในรายการไม่ต่างจากรายการเพศศึกษาในสื่อมวลชน โดยใช้แพทย์ที่มีความรู้เรื่องเพศเป็นอย่างดีและมีความน่าเชื่อถือ โดยกอบพงษ์ กุณพิยะ (2545) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การที่ใช้แพทย์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบคำถามมีความน่าเชื่อถือ เพราะเมื่อมีสถานะเป็นแพทย์ ความน่าเชื่อถือจะเกิดขึ้นมาเอง หรือเป็นภาพจำของผู้คนว่าแพทย์เป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องนี้มาโดยเฉพาะ จึงมีความเชี่ยวชาญมากกว่าคนทั่วไป สมควรแก่การได้รับความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ ส่วนความน่าเชื่อถือของข้อมูล หากมาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลนั้นก็จะมีความน่าเชื่อถือในตัวของมันเอง อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแพทย์นั้นมี “อำนาจ” ในเรื่องการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษานั้นเอง

พร้อมกันนี้ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในรายการ *หงี-เหลา-เป่า-ตีว* ยังมีลักษณะเป็นผู้ที่มี “อารมณ์ทางแพทย์สูง” คือมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นกันเอง ตอบคำถามอย่างผ่อนคลาย และไม่ตัดสินผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาปรึกษา สังคมจึงยอมรับและไว้วางใจในการเป็นตัวแทนให้ความรู้ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับเพศ แต่สิ่งที่ต่างออกไปคือ การใช้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญพร้อมกันถึง 3 คน ทั้งหมดจุ่มหมोजิม และหมोजิต ที่นิยามในรายการว่าเป็นขบวนการ “Sexvengers” ที่ให้ความรู้อย่างครอบคลุมเรื่องเพศในหลากหลายมิติ ทั้งของผู้หญิง ผู้ชาย และจิตใจทางเพศ ทำให้ข้อมูลในการให้ความรู้มาจาก “แพทย์เฉพาะทาง” ที่ได้รับความลึกเป็นประโยชน์แก่ผู้ถาม ในขณะที่รายการในอดีตอื่นๆ ที่กล่าวมานั้นส่วนใหญ่ใช้แพทย์เพียง 1 คน เพื่อตอบคำถามแบบกว้างๆ ในทุกคำถาม โดยแพทย์ผู้ตอบคำถามนั้นอาจเป็นจิตแพทย์ แต่ต้องตอบคำถามในประเด็นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาทางเพศ เช่น เรื่องอวัยวะเพศหญิง อวัยวะเพศชาย เป็นต้น

นอกจากนี้ น้ำเน็กที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการมีบุคลิกที่เป็นกันเอง พูดเข้าใจง่าย เป็นผู้ดำเนินรายการคนเดียวที่ไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางเพศ แต่จุดแข็งคือการย่อยและสรุปชุดข้อมูลทางการแพทย์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบคำถามให้เข้าใจง่ายเป็นภาษาชาวบ้าน และในบางกรณี มีการวาดรูปประกอบเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจง่ายขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ บทบาทที่สำคัญของน้ำเน็กอีกประการหนึ่งคือการที่ช่วย “ตบประเด็น” ในกรณีที่ผู้ชมทางบ้านถามเยิ่นเย้อ และให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญตอบให้ตรงคำถาม ไม่หลงประเด็น ทำให้ผู้ที่สอบถามได้รับความรู้ที่เข้าใจง่ายและตรงประเด็นกับคำถามที่อยากรู้

“เช็กดูเทนเมนต์” เนื้อหาทางเพศที่ได้ทั้ง “สาระ” และ “ความบันเทิง”

ด้านเนื้อหาที่พบในรายการ ถึงแม้ว่ารายการทางเพศศึกษาจะผ่านมากี่ยุคสมัย เปลี่ยนผ่านจากยุคสื่อมวลชนมาสู่ยุคสื่อสังคมออนไลน์ แต่ยังพบว่าบริบทเนื้อหาทางเพศที่พบแทบไม่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง

“ปัญหาทางเพศ” ที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ “ปัญหาสุขภาพทางเพศก็ปี๊ก็เรื่องเดิม คือ หลังเร็ว หลังช้า จูไม่แข็ง จิมล็อก” (หมอจิต, ตอนที่ 42) ปัญหาที่พบในรายการสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมมีความต้องการเพศสัมพันธ์ที่สมบูรณ์แบบ ทั้งที่โลกความเป็นจริง เรื่องเพศไม่ได้มีขอบข่ายแค่เรื่องเพศสัมพันธ์เท่านั้น (ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์, 2553) แต่กระนั้น รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* ได้เปิดพื้นที่ขยายขอบเขตความรู้เรื่องเพศไปสู่มิติอื่นด้วย เช่น การพูดถึงความหลากหลายทางเพศที่ไม่ใช่มีแค่หญิงหรือชาย (ตอนที่ 29) รวมถึงเรื่องรสนิยมทางเพศที่มีความหลากหลาย เช่น เซ็กส์หมู (ตอนที่ 21) ผู้ที่ชอบมีเพศสัมพันธ์แบบใช้ความรุนแรงทางร่างกาย (ตอนที่ 44) ที่สำคัญ ผู้ดำเนินรายการทั้ง 4 คน มีท่าทีต่อเรื่องดังกล่าวอย่างเข้าใจ และไม่ตัดสินว่าเป็นเรื่องผิดหรือเรื่องแปลก รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ประเด็นเรื่องเพศเหล่านี้เป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่ผิดปกติ หรือเป็น “เพศวิปริต” ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติที่ไม่ควรรู้สึกผิดกับตัวเอง

อีกด้านหนึ่ง รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* คือความบันเทิงที่เต็มไปด้วยความตลกโปกฮา การที่นำเน็กเป็นผู้นำดำเนินรายการที่มีลายเซ็นเฉพาะตัว พูดจาถึงลูกถึงคน พูดคำหยาบอย่างตรงไปตรงมา เช่น คำว่า “มึง กู เหี้ย” แต่ผู้ชมรับได้ และมองว่าเป็นเรื่องสนุกสนานมากกว่าเป็นคำหยาบคาย (อวยพร พานิช, 2565) ช่วยสร้างบรรยากาศให้รายการสนุกสนาน ผนวกกับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นกันเอง และสามารถปล่อยมุขตลกสร้างเสียงหัวเราะได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น รายการจึงมีบทบาทการถ่ายทอดความรู้ทางการแพทย์ที่ควบคู่ไปกับการให้ความบันเทิงที่ไม่ได้ “เร้าความกลัว” เป็น “สื่อสาระบันเทิง” หรือ “เอดูเทนเมนต์” (edutainment) มาจาก “education + entertainment” (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2543) แต่อย่างไรก็ดี รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* เป็นรายการเพศศึกษาที่เน้นการให้ข้อมูลความรู้เรื่องเพศเป็นหลัก สาระที่ได้จากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษา เรียกได้ว่าเป็น “สื่อสาระบันเทิงทางเพศ” หรือ “เซ็กดูเทนเมนต์” (sexdutainment) ที่ทำให้ได้ทั้งความรู้เรื่องเพศและความสนุกสนานจากรายการไปพร้อมกัน

ทั้งนี้ การที่รายการเพศศึกษานำเสนอความรู้เรื่องเพศพร้อมสอดแทรกความบันเทิงไปพร้อมกันนั้น ทำให้การทำความเข้าใจเรื่องเพศศึกษาได้ง่ายขึ้น และเข้าถึงผู้ชมได้ง่ายกว่าการได้รับสาระความรู้เพียงอย่างเดียว ด้วยเนื้อหาเรื่องเพศทางการแพทย์มีความเป็นวิชาการ จึงทำให้เข้าใจได้ยาก แต่การที่มีความบันเทิงสอดแทรกเข้าไปอย่างเหมาะสมเพื่อลดความเป็นเป็นทางการลง ผู้ชมจะสามารถเข้าถึงความรู้นี้ได้โดยไม่ตึงเครียดหรือน่าเบื่อ เพศศึกษาจึงสามารถเข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น การกระจายความรู้เรื่องเพศศึกษาออกไปในวงกว้างย่อมสามารถทำได้มากขึ้น (กอบพงษ์ กุณพิยะ, 2545)

สื่อสังคมออนไลน์ พื้นที่ “ถ้ามอง” เรื่องเพศได้อย่างอิสระ

ในแง่ของการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่เนื้อหา รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* จัดรายการถ่ายทอดสดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คือ ยูทูบ เฟซบุ๊ก และติ๊กต็อก ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว และสะดวกต่อการเปิดรับสื่อเมื่อไร ที่ไหน ก็รอบกัทำได้ และชมฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย (เพียงแค่มียูอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต) ทำให้ผู้คนเข้าถึงสื่อเพศศึกษาได้ง่าย ซึ่งสะดวกกว่ายุคที่มีสื่อมวลชนผูกขาดการให้ความรู้ต่อสาธารณะ และเป็นการขยาย “พรมแดน” สื่อให้เข้าถึงกลุ่มคนมากขึ้น โดยเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่น รวมถึงเข้าถึงกลุ่มคนที่หลากหลายช่วงวัย อีกทั้งยังเป็นสื่อที่มี “ความเป็นส่วนตัว” กล่าวคือ ผู้ใช้งานสามารถเปิดรับสื่อผ่านอุปกรณ์ส่วนตัวได้และเปิดรับเนื้อหาในพื้นที่ส่วนตัว จึงเป็นโอกาสให้ผู้ชื่นชอบเรื่องเพศสามารถ “ถ้ามอง” ได้อย่างอิสระ ด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องไต่สัดือก็เป็นเรื่องที่ผู้ชมบางส่วนชื่นชอบเสพกันด้วยอยู่แล้ว

ที่สำคัญ รายการ *หรี-เหล่า-เป้า-ตัว* สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ชม ทำให้มีลักษณะเป็น “มัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์” (interactive multimedia) ผ่านการกดไลก์ (like) กดแบ่งปัน (share) อีกทั้งผู้ชมสามารถแสดงความคิดเห็น หรือพิมพ์ข้อความสอบถามปัญหาทางเพศในช่องแสดงความคิดเห็นได้ขณะถ่ายทอดสด (live) ในกรณีที่ไม่กล้าโทรศัพท์หรือโทรศัพท์ไม่ติด ซึ่งหากคำถามใดน่าสนใจ ผู้เชี่ยวชาญก็นำคำถามเหล่านั้นมาตอบในรายการด้วยเช่นเดียวกัน เป็นการ “ถามเร็วตอบเร็ว” ทำให้รายการมีคำถามเรื่องเพศที่หลากหลาย และได้รับ

การตอบอย่างรวดเร็วที่ตรงประเด็น ในขณะที่ผู้ชมก็มีส่วนร่วมกับการไปด้วย
ทั้งนี้ เมื่อจบการถ่ายทอดสดแล้ว ในยูทูบและเฟซบุ๊กยังบันทึกเทปรายการไว้
หากใครพลาดการติดตามสามารถชมย้อนหลังได้

ด้านช่วงเวลาเผยแพร่เนื้อหา รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตี๋* มีการออกอากาศ
ทุกวันเสาร์ เดือนละ 1 ครั้ง ในช่วงเวลา 19.00-22.00 น. โดยช่วงเวลาดังกล่าว
เป็นช่วงที่ตรงกับวันหยุดและเป็นช่วงเลิกงาน ผู้ชมสามารถพักผ่อนและชมไปด้วย
ได้ ในทำนองเดียวกันกับการวิเคราะห์ของ อวยพร พานิช (2565) ว่า รายการ
หรี-เหล่า-เป่า-ตี๋ ที่ออกอากาศในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม เพราะ
จากสถิติการใช้เฟซบุ๊ก และยูทูบ ทำให้เห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่จะใช้เวลาใน
ช่วงหลังเลิกงานจนถึงเที่ยงคืนในการใช้สื่อออนไลน์ต่างๆ จุดนี้ทำให้รายการ
หรี-เหล่า-เป่า-ตี๋ เป็นช่วงเวลาที่ผู้ชมมาก และมีผู้เข้ามาถามคำถามจำนวนมาก
เช่นกัน

ที่สำคัญ ในแง่ของช่วงเวลาออกอากาศเป็นช่วงเวลายอดนิยม
(prime time) ต่างจากรายการอย่าง *ซูรักซูรส* หรือ *Ninety-Four Radio* ช่วง
เพศศึกษาที่ออกอากาศช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ดังนั้น รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตี๋*
ทำให้ผู้ชมที่สนใจใคร่รู้เรื่องเพศเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายดายและสะดวก เรียกได้ว่า
เป็นรายการเพศศึกษาที่น่าเสนอเรื่อง “ของลับ” อย่าง “โจ่งแจ้ง” ไม่ได้ทำให้เป็น
เรื่องลับๆ ล่อๆ เหมือนกับหลายรายการในอดีต ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้รายการ
เป็นที่นิยมและมีผู้ติดตามจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตี๋* ที่เผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์
ไม่ได้มีหน่วยงานที่มีอำนาจคอยกำกับดูแลรายการโดยตรง ทำให้น่าเสนอเนื้อหา
ทางเพศศึกษาได้อย่างเปิดกว้างมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้หยาบโลนถึงขั้นบัดสีบัดเถลิง
ยังดำรงจริยธรรมของการเป็น “สื่อ” ไว้ด้วย

ผู้ที่ “กล้าพูด” และ “กล้าฟัง” เนื้อหาทางเพศศึกษา

หากพูดถึงผู้รับชมที่มีจำนวนมากนั้น รายการ *หรี-เหล่า-เป่า-ตี๋* ทำให้
เห็นว่า เรื่องเพศในบริบทสังคมไทย มีผู้ที่ “กล้าพูด” และ “กล้าฟัง” มากขึ้น
สำหรับคนที่กล้าพูดจะเป็นผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาขอร้องรายการ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มี

ปัญหาเองที่โทรศัพท์เข้ามาสอบถามผู้เชี่ยวชาญ โดยตัวรายการเอื้อต่อการพูดเรื่องเพศกันได้ง่ายขึ้น กล่าวคือ การโทรศัพท์เข้ามายังรายการนั้นจะไม่เห็นหน้าค่าตาผู้ถาม และไม่รู้จักตัวตนที่ชัดเจน ใช้นามแฝงได้ และได้ยินแต่เสียงพูดเป็นการรักษาข้อมูลส่วนตัวไว้ได้ระดับหนึ่ง โดยคำถามเรื่องเพศสะท้อนให้เห็นว่าคนที่กล้าพูดเรื่องเพศจะพูดหรือสอบถามกับคน “แปลกหน้า” ที่ไม่รู้จักกันด้วยซ้ำ แต่ผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องเพศเป็นอย่างดี ทำให้ไม่เสี่ยงที่ความลับจะถูกเปิดเผย หรือเขินอายที่เอาเรื่องส่วนตัวไปพูดกับผู้อื่น เช่นเดียวกับงานของ จิณณ์ ภัส แสงมา (2545) ที่ผู้มีปัญหาทางเพศมักไม่สอบถามคนใกล้ชิด เพราะอาจทำให้อาย แต่กล้าถามคนแปลกหน้าที่เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่ไม่รู้จักตน ทำให้ความลับไม่ถูกเปิดเผย

ขณะเดียวกัน เมื่อจัดรายการแบบถ่ายทอดสดที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมทางบ้านโทรศัพท์เข้ามาปรึกษาในรายการที่ผู้เชี่ยวชาญสามารถตอบคำถามได้ทันที (real time) โดยอ้างอิงจากข้อมูลทางการแพทย์ในขณะนั้น เช่น กรณีกินฮอร์โมนรวมหวังเพิ่มอารมณ์ทางเพศ ซึ่งแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้ชี้แจงว่า ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลทางการแพทย์ยืนยัน (ตอนที่ 43) โดยเป็นการสนทนาเชิงลึก (deep talk) ที่ผู้ชมสามารถถามข้อมูลที่สนใจได้โดยตรงจนข้อมูลอึดตัว ทำให้ผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามได้ตรงประเด็นกับความสนใจของผู้ถามได้ทันที หากเปรียบเทียบกับรายการในสื่อมวลชนในอดีตที่ต้องเขียนจดหมาย หรือถามผ่านเว็บไซต์ ซึ่งต้องรอผู้เชี่ยวชาญมาตอบ อีกทั้งยังได้รับข้อมูลเพียงบางส่วนเท่านั้น ขณะเดียวกันด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าขึ้น ผู้คนสามารถค้นหาประเด็นหรือปัญหาทางเพศได้ในเว็บไซต์ทางการแพทย์ แต่ไม่ใช่ทุกข้อมูลที่จะสามารถตอบได้อย่างตรงประเด็น การที่ผู้ชมโทรศัพท์ติดและมีโอกาสได้ถามกับผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ข้อมูลที่ “ตรงจุด” นั้นเอง

ทั้งนี้ แนนอนว่า ผู้ชมรายการไม่ใช่ทั้งหมดที่จะมีปัญหาทางเพศหรือต้องการโทรศัพท์เข้ารายการเพื่อปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หมายความว่า คนที่มีปัญหาหรือผู้ที่โทรศัพท์เข้ามายังรายการก็จะเป็นคนที่ “รอความรู้” หรือคำปรึกษาจากแพทย์ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับปัญหาของตัวเอง ในขณะที่ผู้ที่กล้าฟัง

หรือผู้ชมคนอื่นๆ ที่ไม่ได้มีปัญหาก็ไม่ใช่คนที่โทรศัพท์เข้ามาแจ้งรายการ ก็จะ “รอความบันเทิง” จากเรื่องเพศที่มีผู้ชมบางส่วนชอบเสพเนื้อหาในลักษณะนี้ และรอความตลกเฮฮาจากผู้ดำเนินรายการทั้ง 4 คน ที่มอบให้นั่นเอง ทำให้รายการเป็นจุดรวมพลของผู้ที่มีปัญหาทางเพศ ผู้ที่ชื่นชอบเรื่องเพศ และผู้ที่ชอบความสนุกสนานบันเทิง

ในอดีตที่ยังไม่มีองค์ความรู้เรื่องเพศ สังคมอาจมองว่า การมีรสนิยมทางเพศที่ผิดแปลกไปบรรทัดฐานของสังคมว่าเป็นกามวิปริต ผิดปกติ เหมือนกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ถูกตีความว่า เป็นโรคจิต ผิดเพศ แต่ในปัจจุบันเรื่องเหล่านี้มีวิชาการรองรับและมีผู้ที่เข้าใจมากขึ้น รายการ *หจ้-เหลา-เป่า-ตี๋* พยายามทำให้เรื่องเพศเหล่านี้เป็นเรื่องปกติ การพูดเรื่องเพศสามารถพูดคุยกันได้ เช่น เรื่องเพศทางการแพทย์ เพศกับสุขภาพ รสนิยมทางเพศ เพศกับความสุขและชีวิตคู่

อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมา ถึงแม้สังคมจะมีทัศนคติว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ควรปกปิด น่าอับอาย ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิด โดยวิธีคิดเหล่านี้ถูกสังคมหล่อหลอมซึมซับมาเป็นเวลานาน แต่การที่เป็นสื่อนำเสนอเรื่องเพศอย่างถูกต้อง อย่างสิ่งละอันพันละน้อย ย่อมเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติของคนในสังคม ให้มองเรื่องเพศเป็นเรื่องพูดอย่างเปิดเผยมากขึ้นได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กอบพงษ์ กุณทิยะ (2545), การตอบปัญหาเรื่องเพศศึกษาของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นเวทีสาธารณะ, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543), *มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่*, กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ และพริศรา แซ่ก้วย (2547), *เพศวิถี วันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้ ที่จะไม่เหมือนเดิม*, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล (2555), *คู่มือสื่อใหม่ศึกษา*, กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2543), *เพศศึกษา*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณ.
- จิณณ์นภัส แสงมา (2545), *การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรอดุลย์ บุญยภักดิ์ (2543), *บทบาทของนิตยสารในการให้ความรู้เรื่องเพศ*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ ประริเทสโน (2549), *การวิเคราะห์หนังสือเพศศึกษาที่จัดพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2520-2547*, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณธร เจียรรัตนกุล (2551), *คำถามยอดฮิตในคอลัมน์ถามตอบเรื่องเพศ*, รายงานในชุดโครงการวิจัย “การสร้างและจัดการความรู้ด้านเพศวิถี เพศภาวะ และสุขภาพทางเพศ”, มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- ณภัค เสรีรักษ์ (2555ก), “อ่าน ‘เสพสม บ่มีสม’ ในฐานะ ‘เพศ (รส) ศึกษา’ สำหรับมวลชนไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2521”, *วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา*, 31(1): 33-68.
- _____. (2555ข), *เสพสม บ่มีสม: ภาพตัวแทนความสุขทางเพศไทย พ.ศ. 2521-2540*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ตรีนุช วีระเวสส์ (2539), *การนำเสนอเรื่องเพศศึกษาทางสื่อวิทยุกระจายเสียง*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์ (2553), *การวิเคราะห์เนื้อหาเพศศึกษาและความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อคอลัมน์ “เสพสม บ่มีสม” และเว็บไซต์ meetdoctoro.com*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นพพร บุญรงค์ (2558), *เพศศึกษา: การสร้างรูปแบบในการพัฒนาจริยธรรมเรื่องเพศตามวิถีชีวิตคนไทยผ่านการวิเคราะห์คอลัมน์ "เสพสม ปมีสม" ของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์*, วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (2560), *เพศในเขาวงกต: แนวคิดทฤษฎีเพศในวัฒนธรรมบริโภค*, กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545), *ว่าด้วยเพศ: ความคิด ตัวตน และอคติทางเพศ ผู้หญิง เกย์ เพศศึกษา และกามารมณ์*, กรุงเทพฯ: มติชน.
- นุรริยะ แมแลแมง (2555), *การยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ปิยกุล ภูศรี (2551), *การจัดทำหนังสือพิมพ์กำแพงเพื่อเผยแพร่ความรู้ ด้านเพศศึกษา: กรณีศึกษา "หนังสือพิมพ์กำแพงเพศ" ในการประชุมวิชาการเพศศึกษาเพื่อเยาวชนครั้งที่ 5 "ทบทวน ทายทำ ศรัทธา กล้าเลือก"*, สารนิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรศรี วิริยะกิจไพบูลย์ (2544), *การนำเสนอเรื่องเพศศึกษาผ่านทางสื่อโทรทัศน์: ศึกษาเฉพาะกรณี "รายการซุรัก ซูรส"*, สารนิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภารดี บุญเพิ่ม (2544), *การสอนเพศศึกษาของครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น*, วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มธุรดา เจริญทวีทรัพย์ (2545), *แนวทางในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่น*, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546), *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8*, นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2564), *เอกสารการสอนเสริมชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน การสอนเสริมครั้งที่ 2 หน่วยที่ 8-15*, นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตนพร ไม้ตราวัฒนา (2544), *พฤติกรรมการรับชมรายการซุรัก ซูรส เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน*, วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งนภา มหาวรรณศรี (2558), *ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*, การค้นคว้าอิสระปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิลาสินี พิพิธกุล และกิตติ กันภัย (2546), *เพศและการสื่อสารในสังคมไทย*, รายงานวิจัยชุดโครงการเพศและการสื่อสารในสังคมไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- _____. (2549), *เพศและการสื่อสารในสังคมไทยระยะที่ 2*, รายงานวิจัยชุดโครงการเพศและการสื่อสารในสังคมไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สหชาติ แท่งทอง (2545), *การผลิตรายการโทรทัศน์ “รายการซูรัก ซูรส”*, สารนิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิรินดา วิงสุวรรณ (2545), *ปัจจัยสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอรายการโทรทัศน์: ศึกษาเฉพาะกรณี รายการ “ซูรัก ซูรส”*, สารนิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวดี หวังชาลาบวร (2545), *การวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซูรัก ซูรส”*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์-พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อวยพร พานิช (2565), “การแสวงหาข่าวสารเรื่องเพศศึกษาและการใช้ประโยชน์ของผู้รับสาร ‘หญิง-เหล่า-เป่า-ตัว’”, *นิเทศสยามปริทัศน์*, 21(2): 179-191.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2547), *สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Lasswell, H. (1948), “The Structure and Function of Communication in Society”, in Bryson, L. (ed.), *The Communication of Ideas*, New York: The Institute for Religious and Social Studies.
- McQuail, D. (2010), *McQuail's Mass Communication Theory*, London: Sage.